

A bosszú csúcspontját a Nagy Imre és társai elleni perek és az 1958. június 16-ai kivégzések jelentették. Az ellenforradalom győzedelmeskedett.

15.

Elárulva és megcsalva
Kincstári pokrócba csavarva
Villanydróttal összekötözve,
Arccal földnek ástak a földbe,
Mégis, eltört nyakcsigolyával,
Nem állunk perben a világgal.

Mi immár tanúságot tettünk
Senki nem ítélni felettünk,
Életünket adtuk a hazánkért,
S igen, a világszabadságért,
S ha lesz örök béke,
Annak mi lettünk előképe.

Tóth Bálint: Örök béke (Koszorú Nagy Imre és mártírtársai ravatalára)
Szép versek, 1989. 392. p.

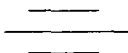
16.

Bill Lomax, angol történész, aki 1976-ban jelentette meg doktori disszertációját, amelynek címe: Magyarország – 1956.

„A magyar forradalom kitörése idején, 1956-ban, tizenkét éves iskolásgyermek voltam Angliában, és a magyar forradalom volt az első nemzetközi esemény, amely felkeltette politikai érdeklődésemet. Abban az időben mit sem tudtam a politikáról, a kommunizmus történetéről, nem is szólva a marxista elméletről, sőt nem hiszem, hogy tisztában lettem volna azzal, merrefelé fekszik az a bizonyos Magyarország. Ennek ellenére már akkor természetes volt számomra, hogy ahol egy idegen hadsereg tankjaira van szükség egy egész nép felkelésének leveréséhez, ott az igazság egészen bizonyosan nem a tankok oldalán áll, s hogy abban, amit elpusztítottak, feltehetően valami nagyon fontos igazság rejtett a jövő számára...

A forradalmak mindig a valóban szabad és emberséges társadalom megteremtésére törekedtek. Bár az 1956-os magyar forradalmat leverték, emléke mindazok számára ösztönző erő marad, akik egy jobb világra vágytak, és küzdenek is ezért.”

17. Szózat

MOCSAI ZOLTÁNNÉ

szakvezető tanár

SZTE JGYTFK Gyakorló Általános és Alapfokú Művészeti Iskolája

Szeged

Személyes élmények felidézése az 56-os forradalom 50. évfordulóján

Köszöntöm az iskolarádió minden hallgatóját!

Az iskola egyik történelemtanáráként azt a feladatot kaptam, hogy beszéljek 1956. október 23-ról, a népfelkelésről, a forradalomról, a szabadságharcról. Elgondolkozva döbbsentem rá, hogy ez az időszak számomra nem történelem, hanem személyesen átélt időszak. Így most nem csak megemlékezést, hanem visszaemlékezést fogtok hallani.

Milyenek is voltak azok a hírhedt ötvenes évek?

Akkoriban mindenki ismerte Magyarország nevét. Minek volt ez köszönhető? Most figyeljetelek! *Ez világraszóló esemény volt.* (részlet a futballmérkőzés közvetítéséből) Magyarország – Anglia 6:3

Ennyit tudtak rólunk, és még azt, hogy ez az ország a szovjet érdekszférához tartozik. Hogy ez mit jelentett, azt majd nyolcadikban történelemórán tanulhatjátok meg. Most az próbálok visszaidézni, hogy milyen volt az 50-es években gyerekek lenni.

JÓ! Mivel nem tudtuk, nem tudhattuk gyerekfejjel, hogy van jobb. Mindannyian lóden kabátban, kasha nadrágban jártunk. A népboltban egyféle kenyeret, egyféle mosóport – Asszonydicséret volt a neve –, egyféle lekvárt lehetett kapni. Itt a mi iskolánkban, minden osztályban – erre igen jól emlékszem, hiszen én is idejártam, egy lányosztályba – mindegyikünk kötelezően kék fehérpetyyes kötényt viselt. De csak a kötény volt egyforma, mert a falra függesztett osztálynévsorban egyesek neve pirossal – ők munkás származásúak voltak – néhány gyereké kézzel – ők paraszt származásúak – sokaké zölddel – az értelmiségieké, és a névsor végén többek neve, így az enyém is fekete ceruzával szerepelt – mi voltunk az osztályidegenek – világosított fel édesanyám, amikor én ezt sírva elpanaszoltam. Hogy miért van ez így, rövid magyarázatot kaptam – mert apád az Ott van. Amikor dédnagyanyám magyarázni kezdte, hogy miért van ott – vagyis börtönben – az apukám, mint politikai fogoly, azonnal elhangzott az akkor sok családban hangoztatott kulcsmondat: „Nicht vor dem Kind!” – vagyis Ne (mondd) a gyerek előtt! – és azonnal lehalkítva szavaiat németre fordították a beszélgetést. Különben is mindig csak csöndesen volt szabad beszélni, rettegtek, ha a mi kis csendes utcánkba éjszaka egy-egy autó bekanyarodott. Minden nap a lelkünkre kötötték, hogy aztán erről az iskolában nem szabad beszélni. Hogy ez az erről mit takart? Mit hoz a Jézuska karácsonyra? Jársz-e hittanra? Az efféle mondatok pl. tabuk voltak.

Zorán: *Volt egy tánc* című számát hallgatva mindig ezek az idők jutnak eszembe:

(Zorán száma lemezről)

Hogy miért volt ez így? Erről akkoriban egy gyerek sem tudhatott. Nem is gondolhatta, hogy a képről mosolygó, mindig megtapsolt piros nyakkendő Rákosi pajtásnak köze lehet hozzá.

Ilyen gyermeki naivitással indult az 1956-57-es tanév is, a füzetek már egyöntetűen kék csomagolópapírban, piros szélű vignettával ellátva. Új tanító nénink Henz Aurélné nagyon aranyos – tőlem sose kérdezi, hogy hol dolgozik az apukám. Pedig én be vagyok tanítva: Vácra a gombgyárban – és többet egy szót sem!

Változást csak egy keddi napon – október 23-án – ezt utólag tudom – észleltem. A felnőttek a recsegő-ropogó rádióknak tapasztották fülüket – én mintha lövéseket is hallottam volna – ma már tudom, hogy a rádió épületét lötték, és Pesten kitört a forradalom.

Míg édesanyám aggodalmaskodott, mi a húgommal odavoltunk a boldogságtól – no nem a forradalmi eseményeknek örültünk, hanem annak, hogy nem kellett iskolába járnunk. Az utcánk végére óriási tank érkezett – őrizte a laktanyát. A kerítésekben pedig azonos szöveg: Ruszlik haza!

A hirtelen ránk tört nagy szabadságnak más jelei is voltak a házunkban (nem a miénk volt már, mert államosították, és a három szobából egyet, meg az ebédlőt társbérllők lakták). A társbérllők nagy titokban óriási eseményre készültek: disznóvágás lesz. Ez is tiltott dolog volt akkor, úgy mondták, hogy feketevágás.

November 3-a volt, a kaput kulcsra zárták és a redőnyöket leeresztették, amikor csöngettek. Ismét szólt a csengő, sokkal hosszabban. Engem küldtek ki az ablakhoz – nézzem meg, ki az. Egy borostás arcú, gyűrött ruhájú bácsi állt az utcán. – Kit tetszik keresni? – kérdeztem. – Küldd ide az édesanyádat! – kérte.

Azt hiszem, kitaláltatok, a borostás arcú bácsi az édesapám volt.

Nekem elsősorban ezt jelenti a forradalom – 7 évi távollét után ismét volt édesapánk. Az eltelt évekről nem mesélt, de édesanyámnak egy előző napi újságot hozott, és abból egy verset olvasott fel, amit megrendítően hangsúlyozott.

A verset Illyés Gyula írta, címe: *Egy mondat a zsarnokságról.*

„mikor jössz haza, kedves”

Mikor ez a sor elhangzott, már mindannyian sírtunk. Pedig ekkor este még nem is sejtettük, hogy sírásra más ok is lesz. Hajnalban november 4-én Budapestre bevonultak-visszafordultak az orosz tankok.

Nagy Imre, a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke a rádióban közölte: „Ma hajnalban a szovjet csapatok támadást indítottak főváruink ellen a nyilvánvaló szándékkal, hogy megdöntsék a törvényes magyar demokratikus kormányt”.

Az emberek persze bíztak, naivan. Hogy miben? – Ma már megmosolygom.

Abban bíztak, hogy majd segít Amerika. Üvöltött a Szabad Európa Rádió – Magyarok tartsatok ki! Azóta tudom, Amerika akkor is más térséggel volt elfoglalva! Persze ránk is gondoltak – segélycsomagokkal! Ezekben – többek között – olyan nélkülözhetetlen termékek voltak, mint pl. mandulatej vagy kókuszszír.

Nekem valami más csomagból egy narancs is jutott, de mivel én narancsot addig még sosem láttam – nem kértem.

A nyugati országok többet segítettek – felértékelődöttünk a szemükben, hogy a kisegér ki-kezd az elefánttal, ők sok magyar disszidálónak adtak új életlehetőséget. Más országok, pl. Svájc, nekünk gyerekeknek kedveskedett. Tanító néink egyszer egy nagy kartondobozzal érkezett – benne svájci táblás csokoládé. Akkor ez volt a csúcás!

Sajnos, ahogy telt-múlt az idő, ez a csoki is megkeseredett a számban. A visszarendeződött hatalom bennünket is megtalált: édesapámat visszavitték a börtönbe – még másfél évre! Több száz embert pedig kivégeztek.

Bennünk fel sem merült, hogy elhagyjuk az országot, pedig apukám a börtönben kitűnően megtanult angolul és franciául.

Sok-sok évvel a szabadságharc után Finnországban jártunk – az ottani tanár vendéglátóink még akkor is nagy szeretettel beszéltek az egykori magyar disszidensekről, sőt még egy gyönyörű népdalra is emlékeztek, amit ugyan más szöveggel, de most Koncz Zsuzsa énekel:

– *Ha én rózsá volnék...* –

Az 1956/57-es tanévet így zártuk. A jutalomkönyv azért kicsit felvidített, amit jó tanulmányi eredményemért kaptam.

Már tanárként jöttem rá, hogy ezt a könyvet kizárólag Hencz tanító néinek köszönhettem, ő vehette nekem, hiszen az aláírás mellől hiányzik az iskolának a pecsétje. Nekem hivatalosan nem járt volna.

A levert forradalomról évekig még beszélni sem lehetett, évfordulóján kijárási tilalom volt. Sőt elnevezték ellenforradalomnak és sajnálatos eseményeknek. Változás az értékelésben csak a rendszerváltás körüli években történt.

Ez az esemény is ebben az iskolában talált – már tanárként.

1989. október 23-a volt. Déli 12 óra. Minden tanuló az udvaron várta a kihangosított rádió közlését:

... a mai naptól, 1989. október 23-tól országunk államformája és neve:

Magyar Köztársaság

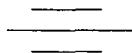
... az 1956-os októberi népfelkelés és nemzeti függetlenségi megmozdulás történelmi tanulságaiból indítva, megalkottuk az új Köztársaság törvényes alapjait.

Legyen hosszú életű az új Magyar Köztársaság, és boldogabb elődeinél. Végül pedig és legfőképpen azt kívánom e jeles napon – mondta Szűrös Mátyás, a szónok –, hogy legyen béke a Földön, és legyen békeség az emberek között.

Most emlékezzünk azokra, akik életüket áldozták hazánk szabadságáért!
Himnusz

FORRÁSOK

1. Sportközvetítés részlet az 1953-as Anglia–Magyarország futballmérkőzésről.
2. Zorán: Volt egy tánc (dalbetét)
3. Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról
4. Koncz Zsuzsa: Ha én rózsza volnék

PINCZÉSNÉ DR. PALÁSTHY ILDIKÓ
tanszékvezető főiskolai tanár
Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola
Debrecen

Fejlesztő gyakorlatok tanulási zavarral küzdő gyermekek számára

A tanulási zavarok hátterében a korszerű elméletek szerint az egyes kognitív folyamatok diszfunkcionálása áll. A pedagógusok sokat segíthetnek tanítványaikon tehát, ha nem a tananyag gyakoroltatására, hanem a részképességek fejlesztésére helyezik a hangsúlyt.

Ehhez kívánunk hozzájárulni gyakorlatgyűjteményünkkel. A gyakorlatok tulajdonképpen játékok, melyek egyénileg és csoportosan, önállóan és pedagógus által irányítottan egyaránt alkalmazhatók.

PERCEPCIÓFEJLESZTÉS

Területei:

- érzékszervi finomítás,
- alaklátás,
- konstanciák,
- téri irányok, téri viszonyok észlelése,
- szenzomotoros koordináció fejlesztése

Szemforgatók

A fejünk mozdulatlan marad, csak szemünkkel követünk mozgó tárgyakat balról jobbra, jobbról balra, fel, le, körben, átlósan.

Léggömbözés

Léggömböt próbálunk kézzel, ütögetéssel a levegőben tartani. Lehet ülve és fekvő is, egy vagy több lufival, csak ujjal, lábbal, fejfel hozzáérve stb.